

মহাশক্তি ପଞ୍ଚାକ୍ଷର ବାସୁ ପୁରାଣ ଓ ଜ୍ଞାନ ପୁରାଣର
 ଛାତ୍ର ପ୍ରଦୀପିତ ହେଉ ଚିତ୍ତ 'ହରିଚନ୍ଦ୍ର', ଶହାଶାସ୍ତ୍ର ପଠନା
 କଲେନ । ଶକ୍ତି ଶାସ୍ତ୍ରର 'ଶ୍ରୀରାମଚରିତ', ଘୋଷାଧର
 'ହରିଚରିତ ଚିନ୍ତାମଣି', ଶେଷାଧର 'ଦକ୍ଷାବତାର',
 ନିଳକାନ୍ଥ ଦୀକ୍ଷିତର 'କିରଲୀଲୀଳା' ଚୋରାଲିପି
 କାର୍ଯ୍ୟର ଆଧାର ରଚିତ ।

ଏହାଛଡା ଶକ୍ତି ଆହାରୀୟାଳୟ 'ବୁଦ୍ଧଚରିତ',
 ଓ 'ଘୋଷାଧର'ଙ୍କ ନାମାଘୋଷ ଚୋରାଲିପି ପ୍ରକାଶନା ଏହାଛଡା
 ଶାସ୍ତ୍ର-କୀର୍ତ୍ତନ ଚୋରାଲିପି କାହିଁକି ନାଟ୍ୟର ଶ୍ରେଣୀ
 ଶାସ୍ତ୍ର ଶାସ୍ତ୍ରର ପ୍ରକାଶିତ 'ଓଡ଼ିଆ ଶାସ୍ତ୍ରଚିନ୍ତା' ନାମକ ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକ
 ଲାଭ କଲେ । ପୁରାଣାଦି ଶାସ୍ତ୍ର-କ୍ରମେ ଉଦ୍ଧାରଣ
 ନିରାକରଣ ସ୍ପଷ୍ଟ ହେଉଛି । ଶ୍ରେଣୀ ଉପରେ
 ଶାସ୍ତ୍ରର ଆଧାରଣୀ 'ଗୀତାପାଠ୍ୟ' ନାମକ ଗୀତିକାଠ୍ୟ,
 ଭାସ୍କରପୁରାଣ 337 ଓ 337 ଓ ଭାସ୍କର ଶାସ୍ତ୍ର
 ଭାସ୍କରୀୟାଳୟ ଭାସ୍କର ଶାସ୍ତ୍ର ପୁସ୍ତକ ପୁସ୍ତକ ।

ଶାଂଳୀ ଆହିତ୍ୟ ପ୍ରକାର :- ଶାଂଳୀ ଆହିତ୍ୟ ପୁରାଣାଦିରେ
 ପ୍ରକାର ଆହାରୀୟାଳୟ । ତାହାରେ ପୁରାଣେ ରଚିତ ଶାସ୍ତ୍ର-କ୍ରମେ
 ଶେଷ କାହିଁକି ଆହାରୀୟାଳୟ ଲୋକରେ ଶେଷ କାହିଁକି ଆହାରୀୟାଳୟ
 ଆହାରୀୟାଳୟ ରଚିତ ହେଉଛି ବସୁ ଚନ୍ଦ୍ରଦାସର

'ଶ୍ରୀରାମ ଶିଳ୍ପ' । ଶାଂଳୀୟ ରଚିତ ଶେଷର ଆଧାରଣୀ ଶାଂଳୀୟ
 ପୁରାଣେ ହୁଏତ ଭାସ୍କରୀୟାଳୟ । କାର୍ତ୍ତବୀର୍ୟାଳୟ
 କାହିଁକି ପୁରାଣ ଶାଂଳୀୟ । ଭାସ୍କରୀୟାଳୟ ଓ ଚିନ୍ତାଧାର
 ଶାଂଳୀୟ ପୁରାଣେ ହୁଏତ ଶାଂଳୀୟ । ଶାଂଳୀୟ ଆହିତ୍ୟର
 ଶାଂଳୀୟାଳୟ ଶାଂଳୀୟ- ଚନ୍ଦ୍ରୀୟାଳୟ, ଶାଂଳୀୟାଳୟ, ଶାଂଳୀୟାଳୟ
 ପ୍ରକାଶିତ ପ୍ରଭୁ ଚୋରାଲିପି ଆହିତ୍ୟର ଶାଂଳୀୟ ଭାସ୍କରୀୟାଳୟ
 ରଚିତ । ଶକ୍ତି ଶେଷାଧର ଶାଂଳୀୟ 'ବୁଦ୍ଧାବତାର', ଶାଂଳୀୟ
 ଶାଂଳୀୟାଳୟ ଦାଂଡ଼େ 'ପ୍ରକାଶନା' ଓ 'ଶିଳ୍ପାଳୟ' ଶାଂଳୀୟ, ଶାଂଳୀୟାଳୟ
 ଶାଂଳୀୟ 'ଅମ୍ବିକା ଶାଂଳୀୟ', ଶାଂଳୀୟାଳୟ 'ଶାଂଳୀୟ', 'ଶାଂଳୀୟାଳୟ'
 ଶାଂଳୀୟ ପ୍ରକାଶିତ ପୁରାଣେ ଭାସ୍କରୀୟାଳୟ ରଚିତ । ଶାଂଳୀୟ
 ଶାଂଳୀୟାଳୟ ଶାଂଳୀୟ ଆହିତ୍ୟ ଶାଂଳୀୟ- ହରିଚାରିତ ଶାଂଳୀୟ,

মনস্কাম্য, কামনা, বীণাআনি, জিহবায় বিচিৎসুৎ
 প্রকৃতি পুরাণের প্রকারে অর্থাৎ। বাঙালী কবি বৃন্দ
 কাম্যময় মহাকাব্যের ন্যায় পুরাণ থেকেও কামনে
 কামনে উৎসাহিত আশ্রয় করে কাম্য ও কাব্য রচনা
 করেছেন।

বৈদিক যুগের কাব্যের পর পুরাণ
 অক্ষয় প্রবেশাধিকার হয়েছিল। তার জন্মের
 বিচারে পুরাণের আখ্যায়িক্য কম নয়। পুরাণে ভারতীয়
 আখ্যায়িক্য বিজ্ঞান, ভারতের ইতিহাস, ভূগোল, অধিকাংশ
 জীবনযাত্রা পদ্ধতি, ধর্ম, আখ্যায়িক্য, রাজনীতি এবং অন্যান্য
 মনস্কাম্য পুরাণ পাওয়া যায়। তাছাড়া কাম্যময়,
 কাম্যময় প্রকৃতির আলোচনা পাওয়া যায়।

ধর্মজীৱনে প্রভাৱ :-

ভারতীয় ধর্মজীৱনে পুরাণগুলির প্রভাৱ অত্যন্ত ব্যাপক। হিন্দুধর্ম
 মূলত পুরাণভিত্তিক ধর্ম। "পুরাণো বেদসম্মতম্",
 "ইতিহাসপুরাণাত্যাং বেদং সমুপরুৎশ্রুতম্" প্রকৃতি রচনার
 থেকে তোলা যায় বেদান্ত পুরাণময় আশুত্ব অক্ষয়
 জাতির ঋগ্বেদের দিনে অর্জনীনতা লাভ করেছে। তারা
 ভারতে হিন্দুদের পূজার্না, ব্রত নিয়ম অর্থাৎ পুরাণ দ্বারা
 নিয়ন্ত্রিত। বৈদিক অগ্নি-ইন্দ্র দেৱতার জ্বলে পৌরাণিক
 ব্রহ্মা, বিষ্ণু ও মহেশ্বর দ্বারা গ্রহণ করেন। বিষ্ণুর উৎসাহ
 মনস্কাম্য মূর্তিতে কাম্য পুরাণই ব্যক্ত করা দিলে, কৈশ,
 কাম্য; বৈষ্ণব, সাংখ্য অক্ষয় অক্ষয় পুরাণ দ্বারা
 দীর্ঘত। মার্কণ্ডেয় পুরাণে চণ্ডী, কাম্যপুরাণের দুর্গা
 ভারতপুরাণের বিষ্ণু- ভারতীয় ধর্মজীৱনে বিজ্ঞান প্রভাৱ
 বিচার করে।

সামাজিকজীৱনে প্রভাৱ :- সামাজিকজীৱনেও পুরাণের প্রভাৱ
 লক্ষ করা যায়। দেৱালয়, আশ্রমস্থান, ভারতের পুরাণ
 পাঠ হয়। পুরাণ অক্ষয় জাতিতে ধর্মময়ানের বিজ্ঞান
 জীৱনভিত্তিক ধর্মময়ানের অধিকার দিয়েছে। বিষ্ণুর উৎসাহ

ସମସ୍ତୀ ସ୍ତୁତିରେ ପୁରାଣର ସୁଧା ଆବିର୍ଭୂତ । ନିରମାଦିର
 ନିର୍ମାଣ, ନିରତା ପ୍ରତିକା, ଅର୍ଚ୍ଚନାଧାରଣର ଉଚ୍ଚ ଉନ୍ନତ
 ଉଚ୍ଚାକାଞ୍ଚ ପ୍ରତିକା, ବ୍ୟୁତ ଧନନ, ବୃଦ୍ଧରୋପନ, ଘୋରାଂଦନ
 ନିର୍ମାଣ ପ୍ରକୃତି ଅର୍ଚ୍ଚନାଧାର ପୁଣ୍ୟ ଓ ପ୍ରକାଶିତ ଚର୍ଚ୍ଚକ୍ରମେ
 କ୍ଷୀକୃତ ହୋଇ, ଧନୀ-ନନ୍ଦିତ, ଧନୀ-ନନ୍ଦିତ, ଜ୍ଞାନୀ-ସୁଖୀ
 ଅନାମକର ମିଳନଧନ ହଳ ସାଦିର । ଅର୍ଦ୍ଧରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠର
 ଉପଲକ୍ଷିତ ଲୋକାଳିତ ଚର୍ଚ୍ଚର ଅର୍ଚ୍ଚକର ଅନାମ ।

ନିରମାଦିର ନିର୍ମାଣ, ନିରତା ପ୍ରତିକା, ଅର୍ଚ୍ଚନାଧାରଣର ଉଚ୍ଚ ଉନ୍ନତ
 ଉଚ୍ଚାକାଞ୍ଚ ପ୍ରତିକା, ବ୍ୟୁତ ଧନନ, ବୃଦ୍ଧରୋପନ, ଘୋରାଂଦନ
 ନିର୍ମାଣ ପ୍ରକୃତି ଅର୍ଚ୍ଚନାଧାର ପୁଣ୍ୟ ଓ ପ୍ରକାଶିତ ଚର୍ଚ୍ଚକ୍ରମେ
 କ୍ଷୀକୃତ ହୋଇ, ଧନୀ-ନନ୍ଦିତ, ଧନୀ-ନନ୍ଦିତ, ଜ୍ଞାନୀ-ସୁଖୀ
 ଅନାମକର ମିଳନଧନ ହଳ ସାଦିର । ଅର୍ଦ୍ଧରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠର
 ଉପଲକ୍ଷିତ ଲୋକାଳିତ ଚର୍ଚ୍ଚର ଅର୍ଚ୍ଚକର ଅନାମ ।

- १) 'पुराण' शब्दस्य कोऽर्थः ? ('पूराण' शब्दस्य लक्षणम् ?)
 - => पूराणत्वेन अति यत् निरुत्तरीनात् तत् पूराणम् । पूरा नरात् लब्धि (पुरातने सति यत् नित्यनवीनं तत् पुराणम् । पुरा नवं भवति)।
- २) मुख्यपूराणानि कति आख्यायकानि ? (मुख्यपुराणानि कति संख्यकानि ?)
 - => अष्टोदशआख्यायकानि । (अष्टादशसंख्यकानि) ।
- ३) उपपुराणात् किम् ? (उपपुराणं किम् ?)
 - => पूराणसदृशात् आश्रित्यैव उपपुराणम् । (पुराणसदृशं साहित्यम् उपपुराणम् ।)
- ४) उपपुराणानि कतिविधानि लभन्ति ?
 - => अष्टोदशविधानि ।
- ५) पूराणानात् लक्षणात् कति अङ्गानि ?
 - => पञ्चलक्षणम् ।
- ६) पुराणलक्षणं किमस्ति ? (पुराणलक्षणात् किमस्ति ?)
 - => अर्जुन प्रतिअर्जुन वल्कीयस्य वृत्तानि च । वल्कीयवृत्तानि च । पञ्चलक्षणम् ॥ (सर्गश्च प्रतिसर्गश्च वंशमन्वन्तराणि च । वंशासुचरितसुर्वपुराणं पञ्चलक्षणम् ॥)
- ७) पुराणलक्षणे 'सर्गः' कः भवति ?
 - => पूराणलक्षणे 'अर्जुनः' कः लभति ?
 - => नरसुमिः 'अर्जुनः' ।
- ८) 'प्रतिअर्जुनः' कः लभति ?
 - => प्रलयात् परत्वे नरसुमिः 'प्रतिअर्जुनः' ।
- ९) 'वल्कीय' शब्देन कः लभ्यते ?
 - => वल्कीयानात् वल्कीयानात् वल्कीयानात् ।

10) मन्त्रकुरम् किम् ?

=> मन्त्र + अकुरम् = मन्त्रकुरम् अर्थात् यज्ञाकुरम् ।

11) 'वंशानुचरितम्' किमस्ति / 'तण्जानुचरितम्' किमस्ति ?

=> राजन्यवर्जाणाम् इतिहासः तण्जानुचरितम् ।

12) मध्यपुराणानि केषु नाम्ना परिचितानि ?

=> महापुराणानि

13) महापुराणानां नामतान्त्रिकविभागः केषुः केषुः ?

=> मन्त्रम्, उद्गमम्, उद्गमम्, चतुर्वेदम् ।

अनापलिङ्गाकृतानि पुराणानि अर्थात् ॥

14) 'म-कुरम्' किम् ?

=> मन्त्र पुराणम्, माण्डूक्य पुराणम् ।

15) 'उ-कुरम्' किमस्ति ?

=> उद्गमपुराणम्, उद्गमपुराणम् ।

16) 'व्र-कुरम्' किम् ?

=> व्रह्मपुराणम्, व्रह्मांडपुराणम्, व्रह्मसंहितापुराणम् ।

17) 'र-कुरम्' किम् ?

=> रामपुराणम्, विष्णुपुराणम्, वराहपुराणम्, रामायणम् ।

18) 'अ' इत्यादेन कः कथ्यते ?

=> अग्निपुराणम् ।

19) 'ना' - अदेन किं कथ्यते ?

=> नारदीयपुराणम् ।

20) 'अ' - अदेन किं कथ्यते ?

=> अथर्वपुराणम् ।

21) 'लि' - अदेन किं कथ्यते ?

=> लिङ्गपुराणम् ।

22) नामतान्त्रिकानां 'स' वर्णेन किं कथ्यते ?

=> सार्वभौमपुराणम् ।

- 23) 'क' अक्षरं किं पुराणं लक्षितम् ?
 => कर्मपुराणम्
- 24) 'ऋ' अक्षरं किं पुराणं लक्षितम् ?
 => ऋक्सपुराणम्
- 25) पुराणेषु केषां देवानां प्राधान्यं लक्षितम् ?
 => ब्रह्मा-विष्णु-शिवानाम्
- 26) विष्णोः माहात्म्यसूत्रेण पुराणं केषां नाम्ना आदिहितम् ?
 => आदिपुराणम् (सात्विकपुराणम्)
- 27) ब्रह्मणः माहात्म्यसूत्रेण पुराणं किम् ?
 => राजस्य पुराणम्
- 28) शिवमाहात्म्यसूत्रेण पुराणं केषां नाम्ना आदिहितम् ?
 => तामस्य पुराणम्
- 29) आदिपुराणानि कानि केषां ?
 => आनन्द - मार्कण्डेय - शतसुत - अथर्व - बृहदारण्यक - विष्णुपुराणानि
- 30) राजस्यपुराणानि कानि केषां ?
 => अथर्व - अथर्वशत - अथर्ववेद - मार्कण्डेय - अथर्व - शतसुत - पुराणानि ।
- 31) तामस्य पुराणानि कानि ?
 => राम - निरुद्ध - ऋक्स - अथर्व - अथर्व - कर्मपुराणानि
- 32) गुणाः केषां केषां ?
 => त्रिभिः - सत्यः, दयः, तमश्चेति ।
- 33) सुतानि कानि केषां ?
 => शतसुतानि - अथर्व, अथर्व, अथर्व, कानिश्चेति ।
- 34) पुराणमाहित्यस्य उच्यते कः केषां ?
 => श्रुतिः श्रुतिश्च ।
- 35) पुराणकारेण अन्यः किं केषां ?
 => इतिहासः अपि केषां ।